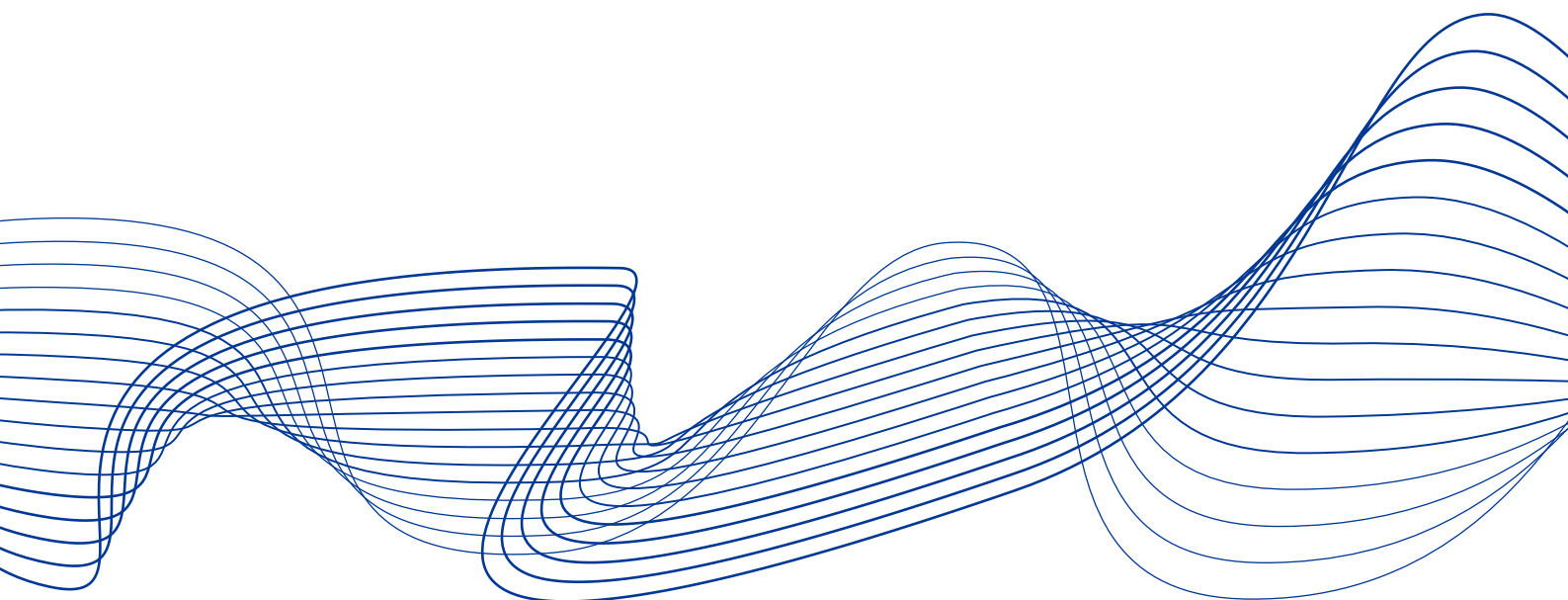

Raportul anual

2023

CERS

Comitetul european pentru risc sistemic

Sistemul european de supraveghere financiară

Cuprins

Cuvânt înainte	2
Sinteză	4
Casetă tehnică	8

Cuvânt înainte

*Christine Lagarde, președinta
Comitetului european pentru risc
sistemic*

Îmi face o deosebită plăcere să vă prezint cel de-al treisprezecelea Raport anual al Comitetului european pentru risc sistemic (CERS), care acoperă perioada cuprinsă între 1 aprilie 2023 și 31 martie 2024. Prin acest raport, adresat colegiilor din Uniunea Europeană și publicului european în general, explicăm modul în care CERS și-a îndeplinit mandatul. Raportul reprezintă o componentă importantă a cadrului CERS privind transparența și asumarea responsabilității.

Perioada analizată a fost caracterizată de un context macroeconomic dificil, volatilitate semnificativă pe piețele financiare și incertitudini geopolitice sporite. Încetinirea creșterii economice, inflația ridicată și condițiile financiare restrictive au exercitat presiuni asupra bilanțurilor întreprinderilor și ale populației. În a doua jumătate a anului 2023, volatilitatea piețelor

obligațiunilor din întreaga lume a evidențiat faptul că piețele financiare rămân vulnerabile la corecții dezordonate ale prețurilor activelor. Continuarea războiului din Ucraina și conflictul din Orientul Mijlociu ne-au reamintit faptul că tensiunile geopolitice ar putea escalada în orice moment. Ca urmare a acumulării tuturor acestor factori, riscurile la adresa stabilității financiare s-au menținut ridicate.

Sistemul financiar al UE s-a dovedit rezilient în această perioadă dificilă, inclusiv în timpul turbulențelor bancare înregistrate în Statele Unite și Elveția în luna martie 2023, precum și al perturbărilor ulterioare de pe piețele globale ale obligațiunilor. La începutul perioadei analizate, indicatorii de capital și de lichiditate ai băncilor europene înregistrau valori mult mai mari decât înainte de criza financiară globală. Reziliența se datorează, în parte, politicilor macroprudențiale prudente. Însă evenimentele menționate în acest raport reflectă importanța de a rămâne vigilenți și de a menține sau chiar de a spori reziliența sistemului financiar. În acest sens, mai multe state membre au înăsprit politicile macroprudențiale, îndeosebi pe cele referitoare la amortizoarele de capital.

O parte importantă a activității CERS din cursul perioadei analizate a vizat riscurile sistemice care afectează băncile și instituțiile financiare nebancale. CERS și-a extins setul de instrumente operaționale de politică, inclusiv instrumentele de gestionare și coordonare a informațiilor, în vederea combaterii riscului cibernetic prin identificarea domeniilor cheie de acțiune. În paralel, CERS a continuat să evalueze implicațiile sistemice ale criptoactivelor și ale finanțării descentralizate, concluzionând că autoritățile ar trebui să își consolideze capacitatea de a monitoriza evoluțiile ecosistemului criptoactivelor și potențialele implicații tot mai mari ale acestora asupra stabilității financiare. Totodată, CERS, împreună cu BCE, a propus o abordare macroprudențială progresivă, țintită și adaptabilă pentru a combate riscurile legate de schimbările climatice.

CERS a continuat să poarte un dialog activ cu colegiuitorii UE pentru a sublinia importanța includerii unei perspective macroprudențiale în reformele în curs în domeniul reglementării sectorului financiar nebancaar. CERS salută finalizarea revizuirilor legislative privind **fondurile de investiții, societățile de asigurări și sistemele de compensare centrală.** Normele revizuite vor contribui la remedierea mai multor vulnerabilități identificate de CERS. Totodată, reforma regulamentului care reglementează fondurile de piață monetară din UE se lasă așteptată. În luna mai 2024, Comisia Europeană a lansat o **consultare** specifică pentru a evalua gradul de adecvare a politicilor macroprudențiale pentru intermedierea financiară nebancaară. Una dintre prioritățile CERS în 2024 va fi aceea de a contribui la acest proces important.

În perioada analizată, doi colegi îndrăgiți și apreciați au părăsit CERS. Aș dori să adresez mulțumiri dnei Claudia Buch, al cărei mandat de vicepreședinte al Comitetului consultativ tehnic s-a încheiat odată cu numirea sa în funcția de președinte al Consiliului de supraveghere al BCE. Claudia a adus o contribuție semnificativă la activitatea CERS și mă bucur că vom continua să beneficiem de expertiza sa în noul său rol. Aș dori totodată să adresez mulțumiri și să-mi exprim aprecierea față de Ignazio Visco, care și-a încheiat mandatul de membru al Consiliului general al CERS în octombrie 2023.

Christine Lagarde

Președinta CERS

Sinteză

Perioada analizată în această ediție a raportului este cuprinsă între 1 aprilie 2023 și 31 martie 2024.

Riscurile la adresa stabilității financiare s-au menținut ridicate în 2023 și la începutul anului 2024, pe seama contextului macroeconomic dificil, a volatilității semnificative pe piețele financiare și a incertitudinilor geopolitice sporite. Perspectivele modeste de creștere economică, scăderea prețurilor proprietăților imobiliare și condițiile restrictive de creditare au generat temeri cu privire la capacitatea debitorilor de a onora serviciul datoriei și la riscurile ciclice în general. Creșterea PIB real în UE a încetinit în 2023, pe măsură ce răspunsul politicii monetare la presiunile ridicate asupra prețurilor s-a transmis în economia reală, iar sprijinul fiscal acordat în timpul pandemiei de coronavirus (COVID-19) a fost retras treptat. Nivelul ridicat al inflației, coroborat cu majorarea ratelor dobânzilor, a avut, în linii mari, un impact inhibitor asupra investițiilor firmelor și asupra deciziilor de consum ale gospodăriilor populației. Volatilitatea semnificativă înregistrată în a doua jumătate a anului 2023 pe piețele globale ale obligațiunilor a reprezentat, de asemenea, o provocare pentru stabilitatea financiară, în special pentru sectoarele nebanca și investitorii cu expuneri ridicate la riscul de rată a dobânzii. Totodată, războiul din Ucraina și intensificarea tensiunilor din Orientul Mijlociu în a doua parte a anului 2023 au sporit incertitudinile geopolitice. Privind în perspectivă, o nouă escaladare a tensiunilor geopolitice ar putea dezvălui noi riscuri la adresa stabilității financiare.

Băncile din UE au realizat profituri semnificative în 2023 și au rămas reziliente la tensiunile bancare globale. Profiturile băncilor din UE au înregistrat o creștere robustă în 2023, pe seama majorării veniturilor nete din dobânzi, în timp ce ponderile creditelor neperformante s-au diminuat treptat până la niveluri minime istorice. Rezultatele testării la stres la nivelul UE efectuate de Autoritatea bancară europeană (ABE) în 2023 au confirmat că băncile din UE vor rămâne reziliente în cazul unui scenariu nefavorabil care combină o recesiune severă la nivelul UE și la nivel global, majorarea ratelor dobânzilor și creșterea marjelor de credit. Reziliența băncilor din UE a fost reconfirmată de impactul limitat al turbulențelor bancare din luna martie 2023, când trei bănci de dimensiuni mici și medii din Statele Unite s-au prăbușit, afectând anumite părți ale sectorului bancar elvețian, ceea ce a condus la preluarea Credit Suisse de către UBS. Privind în perspectivă, în pofida profitabilității și a rezilienței considerabile ale sectorului bancar din UE în 2023, riscurile se mențin la un nivel ridicat. Impactul deplin al inflației ridicate și majorarea semnificativă a ratelor dobânzilor se vor face simțite în timp. Se anticipează că marjele de dobândă se vor diminua, afectând astfel profitabilitatea băncilor din UE. Totodată, perspectivele modeste ale creșterii economice, la care se adaugă condițiile restrictive de finanțare, pot genera o deteriorare a calității activelor pe termen mai lung. De asemenea, dacă tensiunile de pe piețele financiare persistă, riscurile de finanțare pentru bănci ar putea spori. Având în vedere gradul ridicat de incertitudine, este esențial ca băncile să își asigure reziliența, astfel încât să poată face față unor șocuri care ar putea afecta perspectivele macrofinanciare deja modeste.

În completarea activităților în curs privind identificarea riscurilor sistemice în Spațiul Economic European (SEE), Comitetul european pentru risc sistemic (CERS) a contribuit la exercițiile de testare la stres efectuate de Autoritățile europene de supraveghere (AES). În

perioada analizată, CERS a elaborat scenarii nefavorabile pentru exercițiile de testare la stres a fondurilor de piață monetară și a contrapartidelor centrale derulate de Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (*European Securities and Markets Authority – ESMA*) în 2023. Totodată, CERS a elaborat scenarii nefavorabile pentru analiza conjuncturală a riscurilor climatice din perspectiva pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”, ale cărei rezultate vor fi incluse în raportul final care urmează a fi prezentat Comisiei Europene de către AES și Banca Centrală Europeană (BCE).¹

În perioada analizată în acest raport anual, CERS a reflectat asupra mai multor aspecte aferente interacțiunii dintre mediul economic predominant și vulnerabilitățile de la nivelul sistemului financiar.² Unul dintre ele se referă la posibilele învățăminte care pot fi desprinse din turbulențele bancare din luna martie 2023, precum implicațiile riscurilor aferente majorării ratei dobânzii asupra băncilor. Totodată, CERS a depus eforturi pentru îmbunătățirea monitorizării și cuantificării dimensiunii sistemice a riscurilor de lichiditate.

În perioada analizată, CERS a lucrat la mai multe dosare importante de politică transsectorială și transfrontalieră. În cadrul acestei activități, CERS și BCE au publicat un raport comun privind un cadru macroprudențial pentru gestionarea riscurilor legate de schimbările climatice. CERS a formulat, de asemenea, recomandări de politică referitoare la riscurile la adresa stabilității financiare legate de incidente cibernetice, criptoactive și finanțarea descentralizată. Reflecțiile și recomandările emise sunt menite să atenueze riscurile și vulnerabilitățile cunoscute care afectează întregul sistem financiar. Împreună cu BCE, CERS a analizat, de asemenea, implicațiile asupra politicii macroprudențiale ale unui mediu caracterizat de rate mai ridicate ale inflației și majorări ale ratelor dobânzilor, acordând o atenție sporită interacțiunilor dintre politica monetară și politica macroprudențială în diferite stadii ale ciclului. Aceste activități transsectoriale și transversale au inclus o actualizare a evaluării sectorului proprietăților imobiliare rezidențiale și acțiuni ulterioare, ca răspuns la recomandarea emisă de CERS privind expunerile față de proprietățile imobiliare comerciale.³ În contextul actualizării evaluării sectorului proprietăților imobiliare rezidențiale, CERS a concluzionat că stabilizarea piețelor proprietăților imobiliare rezidențiale s-a întins pe o perioadă mult prea scurtă pentru a justifica o modificare semnificativă a evaluării din 2021 a riscurilor.

CERS și-a continuat activitatea referitoare la politicile specifice sectorului bancar. În acest sens, CERS a contribuit la revizuirea în curs de către Comisia Europeană a cadrului macroprudențial. Viziunea pe termen lung a CERS asupra politicii macroprudențiale a fost consemnată în **documentul de reflecție** din 2022, care continuă să servească drept bază pentru contribuțiile CERS la revizuire. Totodată, se fac demersuri pentru a înțelege mai bine modul în care este aplicat în prezent conceptul de rată pozitivă, neutră la risc, a amortizorului anticiclic de capital de către o serie de membri ai CERS.

¹ Pentru mai multe informații, consultați pagina „**Pregătiți pentru 55: punerea în aplicare a propunerilor**”, disponibilă pe site-ul Comisiei Europene.

² A se vedea, de asemenea, Caseta 1 intitulată „Turbulențele bancare din luna martie 2023: cauze și principalele concluzii referitoare la stabilitatea financiară”.

³ **Recomandarea Comitetului european pentru risc sistemic privind vulnerabilitățile din sectorul imobiliar comercial din Spațiul Economic European (CERS/2022/9)** (JO C 39, 1.2.2023, p. 1).

CERS a continuat să dezvolte cadrul comun de orientare a politicii macroprudențiale pentru bănci pe baza metodologiilor propuse inițial în 2019 și 2021. Cadrul de orientare a politicii macroprudențiale permite efectuarea unei comparații sistematice și cantitative între riscurile la adresa stabilității financiare și măsurile de politică macroprudențială adoptate pentru contracararea acestora, astfel încât orientarea politicii macroprudențiale a fiecărei țări să poată fi evaluată ca neutră, relaxată sau restrictivă. În luna ianuarie 2024, CERS a publicat un raport care documentează noi progrese metodologice realizate în acest cadru.⁴ Totodată, CERS a utilizat cadrul atât pentru a sprijini, cât și pentru a contesta deciziile naționale de politică macroprudențială ale membrilor CERS.

Ca răspuns la intensificarea riscurilor ciclice, politicile macroprudențiale din mai multe state membre ale UE au fost înăsprițe în perioada analizată. Au fost adoptate o serie de măsuri bazate pe capital, îndeosebi cele referitoare la amortizoarele anticiclice de capital, care vizau, în principal, înăsprirea orientărilor de politică macroprudențială existente. Totodată au fost adoptate o serie de măsuri bazate pe debitori, care însă nu indică o direcție generală specifică în ceea ce privește înăsprirea sau relaxarea orientărilor în materie de politică macroprudențială ale țărilor. În ceea ce privește cerințele agregate referitoare la amortizoarele de capital în SEE, amortizoarele de risc sistemic s-au diminuat în general ulterior pandemiei, dar această scădere a fost contrabalansată în mare măsură de constituirea unor amortizoare anticiclice de o amploare similară la nivel agregat.

În afara sectorului bancar, CERS a solicitat în mod repetat reforme în domeniul reglementării sectorului financiar nebanca, dar s-au înregistrat progrese reduse în acest sens. În perioada analizată, colegiuitorii UE au încheiat revizuirea normelor prudențiale care reglementează fondurile de investiții, societățile de asigurare și sistemele de compensare centrală. În ceea ce privește compensarea centrală, CERS s-a angajat în discuții cu colegiuitorii despre propunerile privind introducerea unei cerințe de cont activ pentru a contribui la soluționarea preocupărilor identificate anterior cu privire la expunerile la anumite servicii de compensare furnizate de o serie de contrapartide centrale din Regatul Unit. CERS a prezentat, de asemenea, opțiuni pentru contracararea riscurilor legate de datoria sectorului corporativ și fondurile de investiții imobiliare din perspectiva stabilității financiare. Ca parte a activității sale de monitorizare a riscurilor pe anumite segmente ale sectorului financiar nebanca, CERS a publicat raportul său anual de monitorizare a riscurilor privind intermedierea financiară nebanca în UE.⁵ De asemenea, CERS a luat notă de anunțul făcut de Comisia Europeană în luna ianuarie 2024, prin care lansa o consultare specifică privind politicile macroprudențiale pentru intermediarii financiari nebanca în decursul anului 2024. Răspunsul CERS la această consultare va fi inclus în raportul aferent anului viitor.

CERS și-a îndeplinit obligațiile de asumare a responsabilității și de raportare în fața Parlamentului European și a publicului. În acest scop, președinta CERS a participat la o audiere publică în fața Comisiei pentru afaceri economice și monetare a Parlamentului European (ECON) la data de 20 martie 2023. Președinta a organizat, de asemenea, întâlniri confidențiale cu președintele și vicepreședintele Comisiei ECON pentru a discuta riscurile la adresa stabilității

⁴ A se vedea raportul Grupului de contact privind orientarea politicii macroprudențiale din cadrul Grupului de lucru al CERS privind instrumentele: „**Improvements to the ESRB macroprudential stance framework**”, Comitetul european pentru risc sistemic, ianuarie 2024.

⁵ **EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor 2023**, Comitetul european pentru risc sistemic, iunie 2023.

financiare. Ca parte a asumării responsabilității față de public, CERS a publicat Raportul său anual 2022 în luna iulie 2023. CERS a organizat, de asemenea, mai multe conferințe și workshopuri pentru a stimula dezbaterile pe tema politicii macroprudențiale. Ca parte a mandatului său, CERS a organizat reuniunea sa anuală cu Comitetul Organismelor Europene de Supraveghere a Auditului și auditorii statutare ai instituțiilor financiare de importanță sistemică globală (*global systemically important financial institutions – G-SIFI*) și ai asiguratorilor cu sediul în UE. De asemenea, CERS a organizat cea de-a șaptea conferință anuală, care s-a axat pe provocările viitoare la adresa stabilității financiare, inclusiv pe riscurile emergente și posibilele răspunsuri în materie de reglementare în vederea soluționării acestora.

Casetă tehnică

© **Comitetul european pentru risc sistemic, 2024**

Adresa poștală 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Website www.esrb.europa.eu

Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Pentru terminologia specifică, vă rugăm să consultați [glosarul CERS](#).

PDF ISBN 978-92-9472-381-9, ISSN 1977-5245, doi:10.2849/608439, DT-AA-24-002-RO-N